

UDK:303.02

Zilola SAIDOVA,

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikasiyalar universiteti katta o'qituvchisi

E-mail: z.saidova@mail.ru

TAQU dotsenti X.Zakirova taqrizi asosida

MUSTAQIL TA'LIMNING RIVOJLANISHIDA INTEGRATIV YONDASHUVNING ROLI (TIL VA JURNALISTIKANING INTEGRATSIYASI MISOLIDA)

Annotatsiya

Ta'limda integrativ yondashuv – bu turli fanlar, usullar va axborot manbalarini birlashtiruvchi strategiya bo'lib, yaxlit va ongli o'qitishni ta'minlaydi. Ushbu yondashuv kompleks dunyoqarashni shakllantirishga yordam beradi. U turli sohalaridagi bilimlar o'rtasida o'zaro bog'liqlikni o'rnatib, umumiy manzarani tushunishni ta'minlaydi. Ushbu maqolada til va jurnalistikaning integratsiyasi sifatli, chuqur va ko'p qirrali kontent yaratish uchun keng imkoniyatlar ochishi, lingvistikani chuqur biladigan jurnalistlar til orqali jamoatchilik fikrining shakllanishini tahlil qila olishi, manipulyativ usullarni aniqlash, matnlarning ohangini baholash va media diskurs tadqiqotlarini o'tkazish kabilar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Maqola, mustaqil fikrlash, axborot, mustaqil o'rganish qobiliyati, soha, tanqidiy fikrlash, integrativ yondashuv.

РОЛЬ ИНТЕГРАТИВНОГО ПОДХОДА В РАЗВИТИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ (НА ПРИМЕРЕ ИНТЕГРАЦИИ ЯЗЫКА И ЖУРНАЛИСТИКИ)

Аннотация

Интегративный подход в образовании – это стратегия, объединяющая различные дисциплины, методы и источники информации, чтобы обеспечить целостное и осознанное обучение. Данный подход способствует формированию комплексного мировоззрения, устанавливая взаимосвязи между знаниями из разных областей и обеспечивая понимание общей картины. Интеграция языка и журналистики открывает широкие перспективы для создания качественного, содержательного и многогранного контента. Журналисты, обладающие глубокими знаниями в лингвистике, могут анализировать формирование общественного мнения через язык – выявлять манипулятивные приемы, оценивать тональность текстов и проводить исследования медиадискурса.

Ключевые слова: Статья, самостоятельное мышление, информация, способность к самостоятельному обучению, область, критическое мышление, интегративный подход.

THE ROLE OF THE INTEGRATIVE APPROACH IN THE DEVELOPMENT OF INDEPENDENT LEARNING (BASED ON THE INTEGRATION OF LANGUAGE AND JOURNALISM)

Annotation

The integrative approach in education is a strategy that combines various disciplines, methods, and sources of information to ensure holistic and conscious learning. This approach contributes to forming a comprehensive worldview by establishing connections between knowledge from different fields and providing an understanding of the bigger picture. Integrating language and journalism opens up vast opportunities for creating high-quality, in-depth, and multifaceted content. Journalists with deep linguistic knowledge can analyze the formation of public opinion through language – identifying manipulative techniques, assessing the tone of texts, and conducting media discourse research.

Key words: Article, independent thinking, information, ability to learn independently, field, critical thinking, integrative approach.

Kirish. Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri – har bir shaxsning mustaqil ta'lim olish qobiliyatini rivojlantirishdir. Mustaqil ta'lim – bu o'quvchining o'z-o'zini o'qitish, bilim olish va rivojlantirishga yo'naltirilgan faoliyati bo'lib, u zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli hayot kechirish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi.

So'nggi yillarda ta'limda integrativ yondashuvga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. Integrativ yondashuv – bu turli fanlar, bilimlarni bir butunlikda o'rganishga qaratilgan ta'limiy paradigma bo'lib, u o'quvchilarda dunyoqarashni kengaytirish, bilimlarni amaliyotda qo'llash va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga imkon beradi.

Adabiyotlar tahlili. Integrativ yondashuv – bu turli fanlar, usullar va bilim manbalarini birlashtiradigan usul bo'lib, insonga kompleks va ongli ravishda o'rganishga yordam beradi [2]. Bu usul o'zini o'zi o'rganishning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi, chunki u uni yanada samarali, moslashuvchan va chuqur qiladi.

Birinchidan, bu yondashuv yaxlit dunyoqarashni shakllantirishga yordam beradi. U turli sohalaridagi bilimlarni bog'laydi va umumiy manzarani ko'rishga yordam beradi. Masalan, chet tilini o'rganishda tarix, geografiya va sotsiologiya

bilimlaridan foydalanish mumkin. Bu tahliliy fikrlashni va murakkab muammolar bilan ishlash qobiliyatini rivojlantiradi[4].

Natijada, o'rganuvchi turli hodisalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'ra oladi, bu esa bilimlarni chuqur va foydali qiladi. Masalan, agar tibbiyot o'rganilsa, nafaqat biologiya va kimyo, balki psixologiya, etika va falsafani ham tushunish foydalidir.

Ikkinchidan, bu yondashuv tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Turli manbalardan (darsliklar, maqolalar, ilmiy tadqiqotlar) foydalanish turli nuqtai nazarlarni solishtirishga yordam beradi. Faktlarni yodlash o'rniga, o'rganuvchi qaysi bilimlar haqiqatan ham foydali ekanligini tahlil qiladi va ularni qanday qo'llashni o'rganadi. Bu usul axborotning ishonchligini baholashni o'rgatadi, bu ayniqsa feyk xabarlar va manipulyatsiyalar davrida juda muhimdir[1]. Natijada, o'rganuvchi mustaqil fikrlash qobiliyatiga ega bo'ladi va faktlarni tekshirishni o'rganadi. Masalan, ingliz tarixi o'rganilayotganda, rasmiy darsliklar, arxiv hujjatlari va xotiralarni solishtirish mumkin, bu esa voqealarning turli nuqtai nazarlardan qanday yoritilganligini tushunishga yordam beradi.

Uchinchidan, bu yondashuv o'rganishdagi moslashuvchanlik va adaptivlikni rivojlantirishga yordam beradi. O'rganuvchi faqat bitta o'qitish usuliga (masalan, ma'ruzalar) bog'lanib qolmaydi, balki turli formatlardan foydalanadi: kitoblarni

videolar, amaliy mashg'ulotlar, kurslar. U turli sohalaridan olingan vositalarni o'zlashtiradi, bu esa muammolarni tezroq hal qilishga yordam beradi[5]. Bu jarayonni qiziqarli va motivatsion qiladi. Natijada, o'rganuvchi yangi bilimlarga tez moslashadi va vaziyatga qarab o'rganish yondashuvini o'zgartirishi mumkin. Masalan, media dizayner marketingni qo'shimcha ravishda o'rgansa, u yanada talabgir mahsulotlarni ishlab chiqishi mumkin.

To'rtinchidan, bu yondashuv mustaqil bilim izlash va qo'llashni rivojlantirishga yordam beradi. O'rganuvchi o'qituvchi materialni tushuntirishini kutib o'tirmaydi, balki kerakli bilimlarni o'zi topib va birlashtiradi. U eksperimentlar, amaliy loyihalar va tadqiqotlarni o'z ichiga olgan turli o'qitish usullarini qo'llaydi. Bu jarayonni passiv emas, balki faol qiladi[3]. Natijada, o'rganuvchi amaliy ko'nikmalarni o'zlashtiradi va bilimlarini real vazifalarda qo'llay oladi. Masalan, maqolalar yozishni o'rganish uchun kopirayting, ta'sir psixologiyasi va yozish asoslarini o'rganib, so'ngra haqiqiy loyihalar uchun matnlar yozishni sinab ko'rish mumkin.

Beshinchidan, bu yondashuv metako'nikmalarni va umrbod o'rganish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Integrativ yondashuv "o'rganishni o'rganish" qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi[6]. O'rganuvchi unga qanday o'qitish usullari ko'proq mos kelishini tushunadi va yangi mavzularni tezroq o'zlashtirish yo'llarini bilib oladi. Bu esa butun hayoti davomida o'rganish jarayonini doimiy qiladi. Natijada, o'rganuvchi mustaqil o'rganish qobiliyatiga ega bo'ladi va yangi fanlarni oson o'zlashtira oladi. Masalan, agar o'rganuvchi chet tillarini samarali o'rganishni o'rgansa, ushbu ko'nikmani boshqa sohalariga – matematika, dasturlash, psixologiyaga ham qo'llashi mumkin.

Tahlil va natijalar. Til va jurnalistikaning integratsiyasi sifatli, chuqur va ko'p qirrali kontent yaratish uchun keng imkoniyatlar ochadi[2]. Quyida ushbu ikki sohani qanday birlashtirish mumkinligi ko'rsatilgan:

1. Til bilimi va sifatli kontent yaratish

Tildan yaxshi foydalanish maqolalar, hisobotlar va reportajlarni aniq, mantiqiy va tushunarli tarzda yozish imkonini beradi. Bundan tashqari, stilistika va til nozikliklarini tushunish matnni maqsadli auditoriyaga moslashishga yordam beradi — bu ishbilarmon nashr, ko'ngilochar kolumn yoki tahliliy material bo'lishi mumkin.

2. Ommaviy axborot vositalari va til tahlili

Lingvistika bilimiga ega bo'lgan jurnalistlar til orqali jamoatchilik fikri qanday shakllanishini tahlil qila oladilar — manipulyativ usullarni aniqlash, matnlarning ohangini baholash va media diskurs tadqiqotlarini o'tkazish. Bir nechta tillarni bilish asl manbalarga kirish imkonini kengaytiradi, xalqaro materiallarni tahlil qilish va yanada obyektiv tekshiruvlar o'tkazish imkonini beradi.

3. Tilni ijodiy hikoya vositasi sifatida qo'llash

Til mahorati jurnalistlarga nafaqat faktlarni yetkazish, balki o'quvchini voqea muhitiga jalb qilish orqali emotsional

ta'sirchan materiallar yaratishga yordam beradi[3]. Badiiy adabiyot elementlaridan — metafora, alluziya, ramziy ifodalardan foydalanish jurnalistik matnni yanada ifodali va esda qolarli qiladi.

4. Madaniyatlararo muloqot va ko'p tillilik

Chet tillarini bilish jurnalistlarga xalqaro manbalar bilan ishlash, turli mamlakatlardagi ekspertlar bilan muzokaralar olib borish va global nuqtai nazarni aks ettiruvchi materiallar yaratish imkonini beradi[6].

5. O'qitish va o'zini rivojlantirish

Til ko'nikmalarini jurnalistik amaliyotga integratsiya qilish orqali o'z bilim darajasini doimiy ravishda oshirish mumkin.

Integrativ yondashuv o'quvchilarga turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rishga yordam beradi, bu esa ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishini va motivatsiyasini oshiradi. O'quvchilar o'zlarining qiziqishlariga mos keladigan mavzularni chuqurroq o'rganishga intilishadi, bu esa mustaqil ta'lim olish jarayonini yanada samarali qiladi.

Integrativ yondashuv o'quvchilarga turli fanlardan olingan bilimlarni birlashtirishga va ularni amaliyotda qo'llashga imkon beradi. Bu esa bilimlarni chuqurlashtirish va ularni uzoq muddatli xotirada saqlashga yordam beradi.

Integrativ yondashuv o'quvchilarni yangi g'oyalar yaratishga va muammolarni hal qilishning innovatsion usullarini topishga undaydi. Turli fanlardan olingan bilimlarni birlashtirish orqali o'quvchilar kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar va yangi yechimlarni topishga qodir bo'ladilar.

Integrativ yondashuv o'quvchilarga mustaqil ravishda axborot izlash, uni tahlil qilish va sintez qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar o'zlarining o'quv maqsadlarini belgilash, o'rganish strategiyalarini ishlab chiqish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Integrativ yondashuv o'quvchilarda zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli hayot kechirish uchun zarur bo'lgan kompetentliklarni shakllantirishga yordam beradi. O'quvchilar tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, kommunikatsiya va hamkorlik ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, integrativ yondashuv mustaqil ta'limning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. U o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, bilimlarni chuqurlashtirish, kreativlikni rivojlantirish, mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish va kompetentlikni oshirishga yordam beradi. Mustaqil ta'limni integrativ asosda tashkil etish orqali biz har bir shaxsning o'z-o'zini rivojlantirish va zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli hayot kechirish imkoniyatlarini kengaytiramiz.

Integrativ yondashuv mustaqil ta'lim jarayonini chuqur, ongli va amaliy qiladi. U turli sohalaridagi bilimlarni bog'lash, tanqidiy fikrlash, moslashuvchanlik, amaliy bilimlarni qo'llash va butun hayot davomida o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR

1. Gere, A. R. (1992). *Language and Reflection: An Integrated Approach to Teaching English*. Macmillan Prentice-Hall, Order Processing, PO Box 11072, Des Moines, IA 50336-1071.
2. Saidova, Zilola Urakovna, and Dilorom Bakhadirovna Sultanova. "Development of competencies for students' self-study in a credit-module system as a pedagogical problem." *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* 3.22 (2023): 109-112.
3. Turgunova, F. M. (2023). The effective use of oral speech as a means of teaching foreign languages. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(22), 193-195.
4. Urakovna, S. Z., & Bakhadirovna, S. D. (2022). Forms, methods and priorities of independent education.
5. Urakovna, S. Z. (2025). The role of an integrated approach for creating an authentic language environment. *Yangi o'zbekiston, yangi tadqiqotlar jurnali*, 2(4), 171-174.
6. Urakovna, Saidova Zilola, and Sultanova Dilorom Bakhadirovna. "Development of competencies for students' self-study in a credit-module system as a pedagogical problem." *DEVELOPMENT* 3 (2023): 22.